

*Članom kolektiva
in vsem delovnim ljudem
čestitamo
ob prazniku dela*

Beograjski sejem »Pomlad 76« od 15. do 20. marca 1976

Po analizi izkušenj lanskoletnega sejma, ki je bil še zaprtega tipa, in izkušnjah podobnih jesenskih sejmov, je Center potrošnikov skupno z Beograjskim sejemom in Konferenco potrošnikov sklenil vključiti v sodelovanje na sejmju Pomlad 76 tudi komisije potrošnikov.

Osnovni namen te akcije je bil zaščita interesa potrošnikov (z boljšim — konkretnim povezovanjem proizvajalcev in potrošnikov, s ciljem zadovoljitve želja kupcev).

Potrebno je dati trgovini pregled, kaj zanima široke sloje potrošnikov. Za realizacijo navedenih nalog so uporabili naslednje metodološke postopke: v centru za potrošnike je bila formirana skupina odgovornih sodelavcev z nalogo, da vzpostavi kontakte med sveti potrošnikov in proizvajalci za:

aktiviranje sodelovanja med obojimi, za pripravo ustrezne dokumentacije in evidence od zbranih delegatov ter njihovo razporeditev po posameznih proizvodnih skupinah, za izvedbo neposredne akcije na sejmju, statistično obdelavo podatkov (s ciljem izbire artiklov za podelitev javnih priznanj).

Pri izvrševanju vseh teh nalog je bilo vključenih v delo 130 članov Svetov potrošnikov, ki so bili razporejeni v 11 skupin, in sicer: moška konfekcija, ženska konfekcija, moška obutev, ženska obutev, trikotažna oblačila, perilo, tkanine, oblačila iz usnja in krzna, usnjena galanterija, dopolnilni asortiman, otroška oblačila in obutev.

Člani žirije so obšli vse razstavne prostore z nalogo, da proizvedom, ki s svojim estetskim izgledom, kakovostjo izdelave, funkcionalnostjo in ceno — dodelo etiketo z naslovom »IZBOR POTROŠAČA«.

Po zaključku vseh ocenjevanj so bili izbrani proizvodi označeni z etiketami.

Od 9000 proizvodov, ki so bili vključeni v tekmovanje, je žirija dodelila 389 etiket, kar je 4,3% nagrajenih artiklov od vseh, ki so bili razstavljeni.

Naši razstavljeni proizvodi so prejeli 6 priznanj »IZBOR POTROŠAČA«. Sicer pa je bil letošnji pomladanski beograjski sejem za našo tovarno tudi poslovno uspešen.

Miloš Zalaznik

NAPOVED VREMENA ZA MAJ

Od 1. do 5.: V prvih dneh še rahlo spremenljivo vreme, nagibalo se bo k padavinam, sledila bo postopna razjasnitev in dvig dnevnih temperatur do 22 °C.

Od 6. do 8.: Prehodna ohladiitev nad Z. Evropo bo povzročila nevihtno vreme z izdatnim dežjem.

Od 9. do 11.: Zopet toplo vreme z najvišjimi dnevnimi temperaturami do 20 °C.

Od 12. do 14.: Ponovno kratkotrajno poslabšanje vremena.

Od 15. do 20.: Mirno, suho in sončno vreme.

Od 20. do 25.: Ponovna ohladiitev. Okrog 23. maja je pričakovati vdor mrzlih zračnih gmot s Severa. Sledje nevihte s snegom v hribovih in slano v dolinah.

Od 26. do 31.: Vdor južnih vetrov prinese otoplitev — sledje sončni dnevi s plohami.

Anton Jesse

ZAHVALA ZA DARILA

V imenu vseh članov Društva paraplegikov SR Slovenije se vam najiskrenejše zahvalujemo za darila, ki ste jih darovali z namenom, da podprete naše programe in s tem pomagate posameznim članom naše humane organizacije.

Sredstva, ki smo jih pridobili z vašo pomočjo pri organiziranju srečolova, bodo koristno uporabljena za enkratne socialne podpore, letovanje na morju, športne prireditve in druge dejavnosti, ki jih vključuje delo našega društva. Zato trdno upamo, da nas boste še kdaj podprli pri naših prizadevanjih.

Še enkrat iskrena hvala za vaše razumevanje, pri vašem delu pa vam želimo čimboljše uspehe.

Tovariško vas pozdravljamo!

Predsednik društva
Ivan Peršak

27. APRIL — DAN OF

27. april je dan ustanovitve Osvobodilne fronte Slovenije, dan, ki vzbuja nešteto spominov, načrtov in želja, dan, ki je za slovenski narod tako odločujočega pomena.

Pred 35. leti, ko so za nas nastopili najmračnejši dnevi, ko nas je fašizem že obsodil na propad, se je slovenski narod pod vodstvom KP odločno postavil po robu vsem zaslužjevalskim načrtom okupatorjev.

27. aprila 1941. leta so se v hiši slovenskega književnika Josipa Vidmarja na Večni poti 3 v Ljubljani sestali predstavniki KP Slovenije, demokratičnega krila Sokolov, naprednih kulturnih delavcev in krščanskih socialistov ter sprejeli pobudo za ustanovitev enotne politične organizacije. V prvem obdobju so OF imenovali protimperialistična fronta. Na dan napada Nemčije na SZ pa so jo preimenovali v OF. Ta je prevzela odgovorno nalogo, da budi zavest ljudi za upor zoper sovražnika. Organizirala in povezovala je ljudi v oboroženo vstajo in hkrati vzpostavila novo demokratično ljudsko oblast. Do konca leta 1941 je OF na široko razvejala svojo organizacijo po slovenski zemlji, po mestih, vaseh, zaselkih, ustanovah in tovarnah.

Iz dneva v dan je postalo bojišče širše. Partizanske čete so se večale in bile uspešen boj proti okupatorjem in njihovim hlapcem.

Odločitev slovenskega naroda, da se oboroženo upre nekajkrat močnejšemu sovražniku, ki je na višku svojega pohoda po Evropi, lahko razumemo le kot najvišjo stopnjo zaupanja v lastno moč, ki sta jo uspeli KP Slovenije in OF vcepiti ljudstvu.

Danes, ko praznujemo dan OF kot svobodni gospodarji na svoji zemlji, se pravzaprav težko uživimo in dojemamo veličino tega dejanja. Vendar bi se morali ob takih praznikih miselno poglobiti v take dogodke, saj so nam prinesli vse bistvene družbene pridobitve, na katerih temelji sedanja samoupravna socialistična Jugoslavija in na katerih temelji tudi vsa naša prihodnost.

MIRO SOTLAR

Varstvo pri delu v tem četrletju

V prvem četrletju tega leta se je v naši DO poškodovalo 15 oseb na delu in 5 na poti na delo ali z dela, kar znaša skupaj 20 poškodb. Če to primerjamo s poškodbami v istem obdobju prejšnjega leta ugotavljam, da se je pogostost poškodb zmanjšala za ca. 23 %.

Če iz teh poškodb pri delu ugotavljamo šibke točke varstva pri delu, moramo opozoriti na pogostost poškodb zaradi padcev oseb pri delu ali na poti na delo zlasti pa na padce oziroma udarce predmetov dela kar praviloma nastopa zaradi nepazljivosti pri delu, ter na vestnost, ki pogojuje opustitev varnostnih ukrepov in normativov zlasti pri delu na nekaterih nevarnejših delovnih pripravah in napravah.

Pri tem pa naj bo poškodba Kališnik Helene na snovalu primer vsakemu delavcu v tovarni, da ni dovolj, če poznamo varstveni ukrep, oziroma navodilo za varno delo temveč, če hočemo varno delati, moramo upoštevati in izvajati tudi predpisane varnostne normative.

Še bolj značilna je poškodba tekstilnega mojstra v tkalnici Mitje Podgornika, ki mu je delavka Tončka Velkoverh med popravilom stroja le tega vklopila. Nobenega opravičila s stališča varstva pri delu nimajo besede »saj je vedela in videla, da po-

pravljam stroj, ona ve, da stroj ne sme vklopiti dokler popravljam, saj je uspešno poučena in preizkušena o varnem delu, mislila sem, da je stroj že popravljen in pripravljen za delo, res ne vem točno, zakaj sem stroj vklopila ali stroja nisem odklopila od pogona in ga zavaroval pred vklopom...«. Skratka, ob raziskavi bomo prej slišali vse mogoče kot tisto, kar pred poškodbo vsi dobro vemo. Če tega ne komentiramo, moramo pa le vedeti, da je bila zlasti v drugem primeru le srečna okoliščina, da ni prišlo do hujše poškodbe.

Pouk iz teh nekaj besed in števil, ki velja enako za vse neposredno strokovne, vodilne ali vodstvene delavce je, da se vsak od nas na svojem delovnem področju mora zavedati svojih dolžnosti in obveznosti do ustvarjanja varnega delovnega okolja in varnih delovnih razmer in k temu prispevati svoj delež. Na začetku vsakega dela in med delom se moramo vprašati in ugotavljati ali so res podani vsi pogoji za varno delo; ob vsaki četudi najmanjši poškodbi ali drugem nevarnem pojavu je treba ugotavljati pomanjkljivosti in jih sproti odpravljati. Samo nenehna skrb vseh lahko zagotovi sedanjo tendenco izboljšanja stanja varstva.

Vasilije Petronijević

Zavarovanje plačil

Zakon o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev objavljen v Ur. l. št. 60/75 se je začel uporabljati s 1. aprilem 1976 in sicer za dolžniško-upniška razmerja, ki so nastala od tega dne dalje. Dolžniško-upniško razmerje pa nastane takrat, ko je blago dobavljeno oziroma sprejeto v skladišče in ne ob sklenitvi pogodbe. Takrat je ob dolžniško-upniško razmerje šele vzpostavljeno.

Po določbah novega zakona mora kupec (dolžnik) svojem dobavitelju (upniku) po nastanku dolžniško-upniškega razmerja zagotoviti plačilo z enim od naslednjih instrumentov, seveda po predhodnem sporazumu:

1. Z virmanskim nalogom v roku 15 dni od nastanka dolžniško-upniškega razmerja,

2. z bariranim čekom za takojšnje plačilo. Rok predložitve za vnovčenje bariranega čeka je 8 dni, če je SDK v istem kraju oziroma 15 dni, če je SDK dolžnika v drugem kraju.

Kot plačilno sredstvo se bo barirani ček uporabljal samo v izrednih primerih, na posebno zahtevo dobavitelja,

3. z menico. To je naš plačilni instrument in sicer zato, ker zakon o zavarovanju plačil predpisuje posebno obliko menice izmed vseh možnih, ki jih dopušča zakon o menici, in sicer lastno trasirano menico, domicilirano na SDK, kjer ima dolžnik svoj žiro račun. Menica ima lahko roke zapadlosti, to je dan dospelosti vnovčenja menice, od 15 do 90 dni od nastanka dolžniško-

upniškega razmerja. Vsaka menica mora biti avilirana, to pomeni, da mora tretja oseba z žigom in podpisom jamčiti za plačilo; ako na dan dospelosti menice izdajatelj menice — dolžnik (trasant) na svojem žiro računu nebi imel dovolj sredstev za izplačilo menice, lahko služba družbenega knjigovodstva iz njegovega računa (računa avalista) izplača menico upniku (remittentu). Ako tudi avalist nima sredstev na svojem žiro računu, mora SDK menico protestirati pri sodišču, kar lahko pripelje tudi do razprodaje dolžnikovih sredstev. Protestirana menica ne čaka na vrstni red.

Avalist — porok je lahko vsaka TOZD ali OZD za drugega uporabnika družbenih sredstev, toda le do zneska lastnih virov trajnih obratnih sredstev in pod pogojem, da zadnjih 6 mesecev pred avaliranjem menice ni imela pri službi družbenega knjigovodstva neizvršenih obveznosti (pomeni — da ni bil blokiran njen žiro račun). Banka pa lahko avalira menice največ do višine svojega kratkoročnega kreditnega potenciala.

Poslovanje z menico ne more biti površno, teči mora točno po črki zakona, kajti vsebovati mora vse bistvene sestavne dele, ki jih menica združuje.

Petnajsti dan (po zakonu) po nastanku dolžniško-upniškega razmerja je skrajni rok, do katerega mora imeti upnik (dobavitelj) v rokah bodisi denar — plačilo z virmanskim nalogom, bodisi instrument zagotovitve

plačila — menico ali barirani ček.

Prejemnik menice — upnik, lahko izroči menico svojem dobavitelju za poravnavo svojih obveznosti, to se pravi, da je menico indosiral pri drugem uporabniku družbenih sredstev. Ta pa lahko zopet prenese — indosira menico svojem dobavitelju, kar se lahko ponavlja do datuma zapadlosti menice. Menico pa lahko tudi eskontiramo tako, da jo izročimo naši poslovni banki ali drugemu uporabniku družbenih sredstev, ki nam izplača na naš žiro račun znesek menice pred njeno zapadlostjo, seveda, pomanjšano za es-

kontne obresti. Ob zapadlosti menice pa potem banka vnovči menico na svoj račun.

Z uvedbo novega zakona, to je od 1. IV. 1976 dalje, se ne uporablja več akceptni nalog kot plačilni instrument niti niso več možne medsebojne kompenzacije, s katerimi smo v zadnjem letu poravnavali precej medsebojnih obveznosti.

Da bi se ustvaril red pri plačevanju obveznosti in da bi se preprečilo pretirano medsebojno kreditiranje ter, da bi se tudi odpravile nepokrite obveznosti, so po tem zakonu predvidene za kršilce precejšnje kazni, in sicer: zapor do 6 mesecev in denarne kazni za uporabnike družbenih sredstev od 50.000 do 200.000.—dinarjev.

Slavka Merjasec

Kopiranje iz klasičnih žakardskih kart na Verdol papir

Poleti leta 1975 je naše podjetje kupilo šest Verdol žakardskih strojev in Verdol prebijalni stroj. Žakarde so namestili na ozke hitrotekoče SMIT stavbe, prebijalni stroj pa so dali v oskrbo nam. Tu pa je nastal problem. Ker do takrat nismo imeli takih kart, je bilo potrebno tiste vzorce, ki bodo na teh strojih, ponovno prebijati. To pa je včasih prav zamudna zadeva, saj obstajajo vzorci, za katere ni mogoče izdelati več kakor 3 do 4 karte na uro; vzorec pa ima večkrat tudi preko 500 kart! Zato smo morali delati ponoči, ob sobotah in nedeljah. To pa je za nas dodatni napor. Ko so karte izgotovljene, jih moramo še pregledati in popraviti. Verdol karte smo morali prekopirati v »Svilanitu« v Kamniku, kjer imajo Verdol kopirni stroj. Ta stroj kopira zelo hitro a je tudi temu primerno drag.

Pred nabavo Verdol prebijalnega stroja smo že imeli dva Lacasse prebijalna stroja. Pri težkih in dolgih vzorcih smo si (doslej) pomagali na ta način, da smo na obeh strojih prebijali isti vzorec (vsak pol vzorca) istočasno. Na ta način smo za polovico skrajšali čas prebijanja in se s tem prilagodili proizvodnji, ki danes že zahteva izgotovljene karte takoj, ko prejmemo patrono (program za prebijanje kart). Kaj podobnega si na Verdol prebijalnem stroju nismo mogli omisliti. Poleg tega nas je motilo še to, da smo morali isti vzorec prebijati dvakrat. Ker ima novi Lacasse prebijalno-kopirni stroj električni prenos figuracije na novo karto, enako pa ima tudi Verdol prebijalni stroj, nam je to dalo idejo, da bi povezali oba stroja.

Z dvema na kratko dokumentiranim predlogoma (prvi predlog je bil zamisel vseh prebijalcev, drugi pa je vseboval še dve izboljšavi prvega predloga) sem šel do tovarniškega obratovodje, ki je z odobravanjem sprejel in posredoval zamisel na obratovodskem sestanku, kjer je bil predlog sprejet.

Električne povezave se je zelo

rad lotil tov. Stane Zavašnik. Povedal sem mu, kako mora stroj delovati, on pa je moral reševati probleme iz elektro-povezave. Te je tudi uspešno rešil.

Sedaj lahko kopiramo iz lenenkastih kart na Verdol papir v isti hitrosti kot pri direktnem kopiranju. Delo pa morata upravljati dve osebi, vsaka na svojem stroju, kar pri direktnem kopiranju ni potrebno. To za proizvodnjo ni bistvenega pomena.

Pomanjkljivost povezave je v tem, da se manjših napak ne vidi prej kakor na stroju. K sreči napake niso pogoste. Prednosti novega postopka pa so:

— ni nam treba prebijati že izgotovljenih kart,

— če karte prebijemo na lenenkaste karte, so karte izdelane prej, kot če prebijamo neposredno, ker jih prebijamo na dveh strojih,

— kopiranje na Verdol kopirnem stroju ni potrebno.

Poleg teh glavnih prednosti je še mnogo drobnih prednosti, pomembnih za prebijače žakardskih kart. Majhni stroški povezave so se že obrestovali, saj tovarni prihranimo denar, tkalnici hitreje izdelamo karte, sebi pa prihranimo odvečno delo.

Istenič Stane

ZAHVALA

Ko vas zapuščam, se najlepše zahvaljujem vsem, ki ste mi v zadnjih letih omogočili preventivno zdravljenje. Hvala lepa za izrečene in napisane poslovilne besede. Tudi za darilo iskrena hvala.

Za dolgoletno medsebojno sodelovanje se zahvaljujem tovarišema Peklaj Petru in Krvina Antonu — vseh 28 let smo skupaj delali ter reševali probleme v tkalnici.

Končno želim vsem zaposlenim obilo sreče in zadovoljstva pri nadaljnjem delu in osebnem življenju.

Mrak Vinko

Letošnja razglednica Brčkega

Letos se proslavlja 30-letnica mladinske delovne akcije na progi Brčko—Banoviči. Ker je bila to ena izmed prvih in največjih akcij za obnavljanje porušene Jugoslavije, je ta jubilej toliko večji, toliko bolj vreden spoštovanja.

Na tej akciji je sodelovalo čez 62.000 mladink in mladincev iz cele Jugoslavije ter precejšnje število gostov, oziroma mladink in mladincev iz številnih evropskih držav. S kakšno voljo, uporabnostjo in poletom se je delalo, govori podatek, da je ta veliki govorni objekt zgrajen 22 dni pred predvidenim rokom.

Temu jubileju posvečajo meščani Brčkega in okolice veliko pozornosti. Organizirajo se številna srečanja, kulturno-zabavne prireditve, ter športna tekmovanja.

Vse to pa je posvečeno s še enim zelo pomembnim dogodkom. Kot nam je znano, odhaja letošnja štafeta mladincev na Brčko po Jugoslaviji ravno iz Brčkega in bo svečano izročena 25. maja tovarišu Titu z najlepšimi željami mladine.

To je tudi največje darilo vsem prebivalcem tega kraja za njihovo dosedanje prizadevanje in trud, ki so ga dali in ga bodo tudi naprej dajali za graditev samoupravne socialistične Jugoslavije. Če na kratko pregledamo zgodovino tega kraja, se jasno

vidi, kaj vse so ljudje naredili po osvoboditvi v Brčkem in njegovi okolici.

Minili so časi, ko je bilo Brčko trgovsko križišče z majhnimi hišicami, slabo razvito industrijo, če sploh lahko o predvojni industriji govorimo. O prosvetno-kulturnem in šolskem stanju je težko govoriti, ker je včasih v tem kraju srednje izobražen meščan bil redkost. Danes je to mesto z več kot 2000 učenci in študenti, s športnimi in kulturnimi centri, novimi bloki, industrijskimi objekti itd.

Čeprav je do odhoda štafete dosti časa, že sedaj lahko napišem, da bo prireditev izredno dobro organizirana, zlasti če pogledamo, kako se tukaj mladina angažira na vseh področjih. Nemogoče je, da bi šlo kaj narobe. Čisto vsi so vključeni v kakšno akcijo okoli organizacije bodisi kot organizatorji, izvajalci ali pa vsaj aktivni gledalci.

Velik prispevek vsemu temu so dali vojaki garnizona Brčko, v katerem sem tudi sam na odsluženju kadrovskega roka.

Tovariški pozdrav!

Vojak Milan Katič
V.P. 4041/146
75300 BRČKO

P.S. uredništva: Prireditev v Brčkem smo si za hipec lahko ogledali pred dnevi na TV zaslonih in je bila zares imenitna.

Ob 40-letnici tekstilne stavke v Sloveniji

Nadaljevanje: Pogovor s tovarišem Francom Leskoškom-Luko.

Tov. Leskošek je izredno zanimiv sogovornik. Ves čas razgovora je bil svež. Navzlic temu, da ga pesti več bolezni, kot mi je omenil. Kljub temu, da so mu zdravniki prepovedali kaditi — je od časa do časa prižgal cigareto. »Kadim samo ob prilikah, ko se moram zbrati,« je ponovil vsakič, ko si je prižgal cigareto. Pri vprašanih je tov. Leskošek nagnil glavo v pričakovanju, ves pozoren, da mu ne bi nobena beseda ušla. Oči so se mu svetile v nalezljivi vnemi, zven njegovega globokega glasu je izredno prepričevalen. Svoje pričevanje vedno dopolni z vrsto virov in dokumentacij.

Povedati moram, da razgovor ni potekal po ustaljenem redu, ki sem ga nekako uredil za objavo v našem glasilu. Najprej sva govorila o najvažnejših vprašanih sedanjega časa; razvoju in utrjevanju samoupravljanja, birokraciji, tehnokraciji, gospodarskem kriminalu. Pri teh nepravilnostih se tov. Leskošku glas poviša za nekaj oktav. Njegove ugotovitve, predlogi za rešitev teh nepravilnosti so izredno konstruktivne in pravilne. Dejansko govori v imenu delavskega razreda.

Tov. Leskošek meni, da ni odveč, če bi poskusili dati še širšo oceno velike tekstilne stavke pred 40. leti?

»Za mene je izredno pomembno, da se je po končani stavki članstvo KPJ med tekstilnimi delavci zelo pomnožilo. Naša partija se je neprestano širila. Seveda je na porast partije med tekstilci vplivala tudi splošna konsolidacija v jugoslovanski in še posebno v slovenski partiji. Napredne sile med delavskim razredom so nevzdržno rastle. Krepila se je solidarnost vseh delovnih ljudi v Sloveniji, ki se je tako močno izražala med stavko. No, tak primer je bil v vašem obratu Eifler.

»Velika tekstilna stavka 1936. leta je bila poskus generalne stavke. Ta poskus ni popolnoma uspel. Stavka pa je imela kljub temu ogromen političen pomen, saj je pretresla kapitalističen red v stari Jugoslaviji tja do kraljevskega dvora. Pa tudi ekonomske zahteve, to je enotno kolektivno pogodbo s tarifnimi določbami, bi drugače težko kdaj dosegli. Ta stavka je bila kot sem že omenil, tudi velika šola ljudskih množic. Mnoge voditelje stavke srečamo na vodilnih mestih v NOB — socialistični revoluciji.«

Le kratek čas nas loči, ko bomo spet praznovali največji delavski praznik 1. maj. Kako ste praznovali praznik dela v tistih časih?

»Praznovanje 1. maja — praznika dela je za mene nekaj edinstvenega, enkrat doživetega. 1. maj praznujejo vsi delovni ljudje sveta. Pa naj vlada še takšen teror. Takrat v srcih delavcev zares zavladava geslo Proletarci vseh dežel, združite se!«

»Če bi želela obuditi vse spomine na to praznovanje, bi potrebovala veliko časa. Pustiva zaenkrat v nemar opisovanje vseh akcij, ki jih je hrabro vodila komunistična partija ter zapiranje hrabrih delavcev, ki so jih zaradi praznovanja 1. maja za-

pirali v »kehe« — tudi za po nekaj let. O tem je že veliko napisanega. Prepričan sem, da mladi to berejo in s pridom uporabljajo in projicirajo v praksi. Mogoče bom malo romantičen, toda to so čutili tudi vsi delavci v takratni Ljubljani.«

V predvojni Ljubljani je bil vedno najlepši predvečer prvega maja. Tako tudi vsa leta med NOB. Samo da smo takrat štiri leta Ljubljano gledali in si je »želeli« iz okoliških planinskih vrhov. Na predvečer prvega maja je ponavadi prvo zagorel kres na Dobenu. Od tu so Ljubljano počez pozdravljali delavci s Crnuč. Nato so zagoreli kresovi na vrhu Krima, Golovca, Besnice, Kuma nad Hrastnikom, Borovnici, Krvavcu, Veliki in Mali planini, Šmarni gori...«

»Živel Prvi maj! Delu čast in oblast! Živela komunistična partija!« so vzklikale skupine delavcev, ki so opazovale gorenje prvomajskih kresov. Vsr smo bili vznemirjeni. Navkljub terorju in prepovedi praznovanja Prvega maja je vsako leto pred in med vojno gorelo preko petdeset prvomajskih kresov v okolici Ljubljane. To je bilo nekaj edinstvenega. To je treba doživeti.«

»Pozdravljam akcije Zveze socialistične mladine Slovenije, ki organizira kurjenje prvomajskih

kresov na teh zgodovinskih mestih v okolici Ljubljane, mesta narodnega heroja!«

Tov. Leskošku sem povedal, da se akcij kurjenja prvomajskih kresov aktivno udeležujejo tudi mladinci iz Dekorativne.

»Prosil bi vas, če poveste najbolj pomemben izsek iz NOB, ki je za vas trenutno najbolj aktualen v današnji stvarnosti?«

»Tega je veliko! Vsak dan v NOB je bil sila pomemben in ima tudi določen vpliv na današnjo stvarnost, ki jo določa današnja nova Ustava. Če se že moram odločiti za zastavljeno vprašanje, bi dal trenutno prvo Dolomitski izjavi. Izjavo smo podpisali leta 1942 v Dolomitih. Ta izjava osnovnih skupin, na pobudo katerih je bila 27. aprila 1941 ustanovljena OF, je napravila konec nejasnostim v organizaciji Fronte, zlasti med posameznimi aktivisti, ki so mislili, da je mogoče voditi osvobodilno borbo in socialistično revolucijo po različnih, ločenih tirih. Dolomitska izjava pomeni v političnem smislu velik korak k ustvarjanju enotnega političnega programa slovenskega naroda v osvobodilnem boju.«

»Dolomitska izjava je eden zelo važnih dokumentov progresivnega razvoja slovenskega naroda. Izjavo smo podpisali: za

KPS, Edvard Kardelj, Boris Kidrič in jaz, za slovenske Sokole Andrej Hribar in Drežč Jaklič, za krščanske socialiste pa Edvard Kocbek, Tone Fajfar in Miha Borštnik. V tem času smo v Dolomitih formirali tudi Izvršni odbor OF. Za predsednika je bil izvoljen Josip Vidmar, za sekretarja Boris Kidrič, organizacijski sekretar pa je postal dr. Marjan Breclj.«

Tov. Luka, kateri pa je za vas najpomembnejši zgodovinski datum v novi Jugoslaviji?«

»Vsekakor zavzema V. kongres Komunistične partije Jugoslavije pomembno zgodovinsko mesto v graditvi nove socialistične domovine. Ta kongres se je vršil 21. julija 1948 v Beogradu. Na tem zgodovinskem kongresu smo ovrgli resolucijo Informbiroja ter napačno Stalinovo politiko, ki je na vse kriplje želela razbiti našo Partijo na čelu s tovarišem Titom. Na tem kongresu se je izrazila enotnost, kakršne naša Partija še ni pomenila. Od tu dalje je naša Partija začela graditi novo samostojno samoupravno, socialistično jugoslovansko družbo. Ta kongres je bil osnova za našo nadaljnjo zunanjo politiko neuvrčenosti.

Franc Hriberšek

PREDSTAVLJAMO DELAVCE NA POSAMEZNIH DELOVNIH MESTIH:

Lukančič Franc — apreter pri razpenjalno sušilnem stroju Famatex

Ze skoraj 8 let je v »Dekorativni« in dela ves čas pri Famatex stroju v apreturi.

Povprašali smo tov. Lukančiča, kaj je specifično za njegovo delovno mesto in kakšne so delovne naloge pri stroju?

Najprej je treba poznati vse vrste artiklov, saj se delovne naloge spreminjajo glede na vrsto artikla. Postopki so različni, če pride blago iz barvarne (večinoma za sušenje) ali iz šivalnice (za raztezanje). Nekatero vrsto blaga pa pridejo po predhodnem sušenju in raztezanju nazaj v postopek apretiranja.

Vse zgoraj omenjene operacije opravlja poleg drugih tudi Famatex stroj.

Kaj pa je naloga apreterja ob Famatexu?

Najprej je potrebno pogledati, kakšne vrste blaga si prejel v delo in prirediti širino stroja, da ustreza blagu. Nato je potrebno urediti temperaturo pač glede na vrsto tkanine, avtomatika pa ureja enakomernost temperature. Apreter mora, preden spusti blago skozi Famatex — sešiti skupaj kose.

Najbolj enostaven postopek dela je pravzaprav s pliši; tu je najbolj občutljivo zlaganje na koncu, da se blago ne zmečka. Pri ostalih artiklih so pa v postopkih posamezne posebnosti, na katere je potrebno paziti.

Kako pa poteka postopek apretiranja?

Postopkov za nanašanje apreture je več. Po načinu dela lo-

čimo dva osnovna postopka: s potapljanjem in z nanašanjem apreture na hrbtno stran blaga.

Pri postopku s potapljanjem se blago namoči v korito, nakar gre ven skozi ožemalne valje pod določenim pritiskom. Nato se blago zopet vpne v sušilno-razpenjalni stroj in posuši.

Pri drugem postopku apretiranja blago ne gre več v korito, ampak se ga pošlje naravnost skozi valje. Pri tem se spodnji valj dotika gladine apreture v koritu in jo nanaša enakomerno na hrbtno stran blaga. Tkanina gre nato še skozi dva valja, da se apretura bolj vtore.

Od vrste tkanine pa je zopet odvisna naravnava pritiska valjev pri apretiranju in tudi vrsta apreturne tekočine, ki jo uporabimo.

Trenutno uporabljamo največ apreture iz Primala H 8 in Primala ASE 60. Tem kemikalijam je potrebno dodati vodo in amonijak.

Uporabljamo tudi tekočo apreturo Rivil (zlasti za meraclon) (100 l Rinila v 600 litrskem sodu razredčeno z vodo in dodanim kontramonom...).

Pri razpenjalno sušilnem stroju je treba paziti na številne drobne stvari: da je blago pravilno vpeto, da ni kje strgano, da je širina enakomerna, da so šivi med kosi trdni, paziti je treba na morebitne napake v blagu in jih javiti mojstru.

Naloge apreterja so številne, morda smo katero še prezrli, vendarle pa smo se seznanili z osnovnim delom, ki ga opravlja apreter.

B. Ž. J.

V POKOJ GREDO:

Marjana Kavec

Na evidenčnem kartonu kadrovske evidence je suhoparno in na kratko označeno, da je tovarišica Marjana Kavec postala članica delovnega kolektiva Dekorativne leta 1946, da je bila tkalka, normirka, skladiščnica v skladišču polizdelka... in nazadnje — lanserka.

Majhen kartonček pač zado- stuje za letnice in najnujnejše podatke, ne more pa dati žive podobe delovnega življenja nekega delavca denimo — v dobi tridesetih let. Zato nismo več brskali po kartotekah ali stikali za podatki ampak smo se pogovarjali s tovarišico Marjano in njenimi sodelavci o njenem dolgoletnem delu v naši tovarni, o težavah in radostih pa o tova- rištvu in kolegialnosti.

Moja sogovornica je umirjena, zrela žena, celo malce preresna je na prvi pogled in — »vseka- kor premlada za redno upoko- jitev« — si mislim. Potem steče beseda in tovarišica Marjana se v hipu spremeni v iskrivo, ved- ro in mladostno sogovornico.

Res je še mlada za v pokoj, a kruh je začela služiti že pri 15. letih in zatorej ni čudno, da bo uživala še najlepša leta pro- sto, brez večne budilke naravna- ne na peto uro in brez mrzlične delovne naglice, ki je tako zna- čilna za delovno mesto lanserja, kjer je delala zadnjih osem let.

Tovarišica Marjana je bila, kot so mi nekajkrat poudarili njeni sodelavci in sodelavke — natan- čna, spretna, znala je z izrednim posluhom uvajati nove lanserke na delo. Vedno je znala najti ob pravem času pravo besedo za človeka. Pravijo, da je bila v svo- jem delovnem okolju pravi »po- mirjevalni balzam«, saj je pri lanskem delu dostikrat ne le dinamika, ampak tudi živčna na- petost velika.

Marjanini starši so imeli štiri otroke; oče je bil tramvajski sprevodnik. Živeli so skromno, zato pa so se izredno razumeli. Sama tovarišica Kavčeva pravi, da je s svojim preteklim življe- njem zadovoljna, četudi ni bilo vedno lahko. Razpeta med druž- no, dom in delo, je vedno še na- šla čas, da se je tudi družbeno aktivno udeleževala. Več let je

Draga Marjana

Zdaj tukaj vsi smo zbrani,
da bi v pokoj teško Vas oddali.
Čeprav dredo od nas upamo,
da le za kratek čas,
saj teško res bi nam bilo,
da to bilo bi že slovo.
Kajti mogoče ni, da nazabili bi,
krenulke tiste lepe, ko z Vami smo bili.

Skunaj desti smo učili, veselili,
peli in gačili, slo stvarci pisali,
ko o banovno ogo, lapali,
kleti ko smo v knjigo raportno pisali
in s flumastri štemnje si dajali.
Najljubša pot, najlepši čas bil je,
ko o menzo smo dirjali.
Oči pohlepno so ishale kaj si
zase bi izbrale: fižob, klobase, jajca
jedle bi, če za lenjjo se nebi bale.

Kdo Vas bolj pogrešal bo kot mi:
Zdaj mi imamo spet sarbi,
kdo o šaljivni besedami dal
spet nam kovič bo moči.
Res teški časi so pred nami,
ko Vas več ne bo med nami.

Morda Vam bo hudo ko ima jutraj
več ne bo se oglašala,
in pot, v tovarno več ne bo vodila,
Drugaten, bo ja svet, zdaj, kdaj solza
se bo potepala, tista črna, več ne bo ornila.
Življenje težko bo napreti,
živeti moč ne od spomina.

Zato pokonci glasov in proč s mislimi,
da vse končano je, roke od nas poslavljate.
Pomlad prikaža; slovo težko je le v jeseni,
v pomladi svetlejši, lepši vsi so dnevi.
Zogoljenje plie das v jutro, lepo bo budilo,
na sprehek, oabito in življenje Vam bo res lepo
pozabljala, boste, da zdaj bilo je to slovo.

Zato iskreno si želimo,
da z dnem, danaljnino, se ne poslovimo,
da v družbi Vaši še spominelaps
kdaj si obudimo.

Vaši sodelavci

V Ljubljani 26. marca 1976.

bila članica delavskega sveta, pa članica disciplinske komisije ter komisije za prošnje in pritožbe.

Tovarišica Kavčeva mi je govorila o tovarištvu in požrtvovalnosti, ki sta vela iz ljudi ob začetku graditve nove domovine, njeni sodelavci pa so vsa minula leta tako tovarištvo doživljali od nje, zato so se ob njenem odhodu v pokoj tem teže poslavljali.

Ob odhodu so se od Kavčeve Marjane poslovili s hudomušno pesmico, ki je je bila zelo ve- sela...

B. Ž. J.

ZAHVALE

Ob odhodu iz kolektiva se naj- lepše zahvaljujem vsem dobrim sodelavkam za tako čudovito da- rilo.

Sekirnik Slavka

Ob mojem odhodu v pokoj se zahvaljujem vsem sodelavkam za izkazano pozornost in lepo da- rilo. Obenem jim želim veliko delovnih uspehov.

Ivanka Pečenik

Ob odhodu v invalidski po- koj se vsem sodelavcem in so- delavkam zahvaljujem za darilo, tovarišu direktorju in tovariši- ci Krmeljovi pa za poslovljne besede. Želim vam veliko uspe- ha pri nadaljnjem delu.

Terezija Jakša

Pohod na Stol

V organizaciji občinskega od- bora ZZB NOV Jesenice in ob pomoči jeseniških planincev je bil tudi letos prirejen uspešen pohod na Stol. Pohod, ki ga or- ganizirajo v spomin na bitko partizanov s premočnimi Nemci, bitko, v kateri je padel prvobor- ec Jože Koder in ki so mu vrh Stola v Karavankah postavili spominsko ploščo.

Tudi letos se je spominskega pohoda udeležilo približno 3000 planincev iz vse Slovenije. Tokrat so snežni plazovi le preveč grozili in vzpon bi bil po isti poti kot prejšnja leta preveč tve- gan. Zato so se organizatorji od- ločili, da pohod sicer organizi- rajo, vendar po drugi poti, mi- mo lovske kočice in ne na vrh Stola.

Tudi mala skupinica iz našega podjetja se je udeležila pohoda ter odšla v zgodnjih jutranjih urah z vlakom iz Ljubljane do Zirovnice. Potem po stezi v temi in globokem snegu proti Valva- zorjevemu domu. Še vedno je bila megla, nizka oblačnost, toda v bližini doma se je zjasnilo in napočilo je čudovito sončno ju- tro.

Pri Valvazorjevemu domu smo se okrepili s čajem in šilcem ko- njaka, nato pa odšli po globo- kem snegu proti Daslovski pla- nini. Tukaj se nam je odprl ču- dovit pogled na Begunjščico, Storžič in na ponosni Triglav v daljavi in nehote sem začel raz- mišljati. Skoro je ni gore, griča, hoste, v kateri nebi zasledil zna- menj o krvavi polpretekli dobi, herojski in mučeniški dobi naših narodov. Narod stisnjen v kot,

Tisti, ki smo bili pogosteje na Stolu, ki smo se vzpenjali po njegovih rebrih skoro vsako leto, se še spominjamo besed predsed- nika PZS tov. dr. Miha Potočni- ka, ki je dejal med drugimi tudi tole: »Ob vsakem pohodu na Stol se spominjamo te bitke in padlega tovariša Kodra. To je večer spomin in opomin tudi na najvišjem vrhu Karavank.«

Počitek po prehojeni poti je sladak

Vračali smo se po drugi poti do Karovec, kjer smo dobili značke in izkaznice nato pa smo v domu odprli nahrbtnike in se okrepčali. Sonce, ki je toplo gre- lo, nas je zvrabilo nazaj na sneg, se sončili, fotografirali, jedli, ob- metavali s snegom, vriskali in peli. Večkrat sem se ozrl proti vrhu Stola in žal mi je bilo, da nisem mogel biti na njegovem vrhu.

Nabiramo si novih moči v svežem, sončnem jutru...

tlačen, zasramovan, zaznamovan za pogin se je boril, zatekel se je v svoje gozdove, planine, umi- ral in vračal milo za drago. Časi velike preizkušnje so postali zgodovina, nekdanji borci in nji- hovi otroci se jih spominjajo in jih ne pozabljajo.

V beli odeji in pršu mrzlih vetrov je spomin na žrtve bolj potašen, kot če bi ga slavili v dolini.

Spominska svečanost je bila v soboto pri lovski koči, v nedeljo pa na Zabreški planini. Mi, ki smo se pohoda udeležili v sobo- to, smo se spustili v dolino že kmalu po 13. uri. Tukaj je še vedno ležala megla, mi pa smo se z lepim spominom z vlakom vračali nazaj na svoje domove, v vsakdanjost.

Iztok Kavčič

Zadnji dnevi vojne v ljubljanski okolici

Tovarišica Joža Krmeljova sicer ni doživljala osvoboditve Ljubljane v samem mestu, bila pa je doma iz kraja, kjer so se premiki partizanskih formacij zadnje dni pred osvoboditvijo močno čutili in — o tem mi je pripovedovala takole:

»Doma sem iz vasi Gaberje, ki leži na začetku polhograjske doline, pod Toškim čelom. V času NOB so se bili v tej dolini številni boji, zlasti do kapitulacije Italije. Iz naše, kakor tudi iz sosednje vasi, je bilo precej fantov v sovražnih formacijah; najbližji sosed je bil Črnorokec. Vse to je vplivalo na zaprtost in neenotnost vaščanov. Vse sodelovanje s partizanskimi enotami je bilo izredno težavno, s še večjo mero opreznosti kot sicer.

Tako vzdušje je trajalo v vasi vse do 9. maja, ko smo v jutranjih urah prejeli vest, da je Ljubljana svobodna. Pripoved je šla od ust do ust, da je partizan na belem konju v bližnji Dobravi razglasil svobodo. Nekateri sovražno nastrojeni vaščani so s strahom pričakovali, kdaj bodo prišli »krvoločni partizani, ki režejo roke in ušesa«.

Proti deveti so skozi tišino pričakovanja zadoneli koraki kolone zaprašenih in lačnih partizanov. Bili smo edini otroci v vasi, ki smo borce pričakali na cesti. Hiteli so mimo nas in komaj smo uspeli žejnim kar med hojo ponuditi vodo. Za nas otroke je bilo nerazumljivo, kam hitijo borci, če je že svoboda. Kasneje smo zvedeli, da so partizani preko Toškega čela hiteli za umikajočim sovražnikom. Prav gotovo moj spomin na osvoboditev Ljubljane ni tako bleščeč, kot je to bilo v krajih, kjer so vsi komaj čakali prihod naše vojske, poleg tega pa smo si otroci predstavljali svobodo razigrano, pojočo, z zastavami in harmoniko...

* * *

Zivel sem v Kranju, ko se je bližal konec druge svetovne vojne. Ze kot otrok sem se zanimal za vojaškopolične dogodke v svetu, poslušal skrivoma radio poročila in tako vedel, da se bliža konec vojne. Ker sem se bal Nemcev, ko me je gestapo zaradi neke sabotaže že zaprl, sem se odločil, da konec vojne dočakam na ožje osvobojenem ozemlju v Zireh. Tista noč pred odhodom je bila zelo razburljiva. Zbudilo me je zvonjenje zvonov v Stražišču in ko sem zjutraj odšel po cesti proti Škofji Loki so mi domobranci povedali, da so zvonili zato, ker je bila sestavljena slovenska demokratična vlada ter da pričakujejo Angleže, ki so iz Italije prodirali proti Trstu in Gorici. Vedel sem, da je njihovo stanje breupno, saj je naša IV. armada že prodirala proti Trstu in Gorici. Sezul sem čevlje in bos prišel v Škofjo Loko. Tu je bilo že mnogo umikajočih se Nemcev in domobrancev, ki so se še umikali iz postojank v Polhograjskih Dolomitih. Povsod nered in zmeda. Odšel sem po cesti za Gorenjo vas, kjer je bila domobrantska ko-

manda in me niso hoteli pustiti naprej. Slučajno sem našel neko žensko z vozičkom, se ji pridružil ter sva nekako uspela priti mimo Strož. Do osvobojenega ozemlja sva imela še 5 km, zato sva hitela, da prideva že pred nočjo v varno zavetje. Ko pa dospeva na Trebija do mostu preko Sore, sva zagledala bradate vojake na konjih. Ugotovil sem, da so to ruski kozaki, Vlasovci smo jim dejali, ker se je njihov general Vlasov predal Nemcem in organiziral svojo vojsko pod nemško komando. To so bili znani okrutneži, ki so v pomladanski ofenzivi proti IX. korpusu na Primorskem povzročali nešteto gorja. Vprašal sem jih ali lahko greva preko mosta, pokimali so in pospešila sva korak. Videl sem, da minirajo most in čez nekoliko minut je zagrmelo in ko sva se ozrla, je most začel goreti. Šla sva naprej,

ko sem opazil, da je cesta sumljiva in ker sem predvideval, da je morda minirana, sva z vozičkom šla v breg, se izognila nevarnosti ter zopet po cesti naprej. Upal sem, da je bila to zadnja nevarnost, ko se izza ovinka kar naenkrat pojavi šest Nemcev, bili so brez orožja in ko pridemo skupaj, naju še pogledali niso. Krepko sem se oddahnil in tudi žena, ki je šla z menoj je nehala jokati, saj kot mi je dejala, je mislila, da sva že izgubljena.

Sonce je že zahajalo, ko sva prišla v Žiri. Vse je bilo tako čudno tiho, navajen sem bil partizanov Prešernove in Vojkove brigade, terencev, toda nikogar ni bilo. Šele doma mi je mama povedala, da je odšla proti Ljubljani in še višje na Gorenjsko, da zaustavijo pot umikajočim se okupatorjem in njihovim pomagačem.

Bil sem vesel, da sem zopet

doma pa tudi utrujen, saj sem za 41 km poti, ki sem jo prehodil bos, potrebovali 9 ur. Zaspal sem zjutraj pa so vaščani že okrasili domove z zelenjem in zastavicami ter se pripravljali na miting, ki bo drugačen od dosedanjih, saj se ne bo treba bati, da bi nas kdo napadel.

V Zireh sem ostal še nekaj dni, izvedel sem, da so naši osvobodili Ljubljano, istočasno pa tudi slabo novico. Moj prijatelj iz šolskih let se je z vozom peljal v Gorenjo vas in je na istem mestu, ki sem ga jaz obšel, zapeljal na mino in umrl. Tako so bili dnevi zmage zame lepi in žalostni, izgubil sem očeta, ki je padel v partizanih, strica, mnogo prijateljev, na to nisem mislil nikoli poprej, ko je bila vojna, v miru, prve dni v svobodi pa začutiš praznino in zaman želiš, da jih obudiš.

Iztok Kavčič

Varujmo oči — preprečujmo slepoto

Svetovni dan zdravja se vsako leto izvajata 7. aprila, to je na obletnico, ko je pričela veljati ustanovna listina svetovne zdravstvene organizacije. Namen svetovnega dneva zdravja je zbuditi zanimanje javnosti za zdravje vsakega izmed nas — za vse človeštvo. Letošnji program nosi naslov »Varujmo oči — preprečujmo slepoto«.

Razvoj industrije in tehnike na vseh področjih našega udejstvovanja, kakor tudi način življenja na visoki stopnji današnje civilizacije zahtevata od naših čutil, predvsem pa od oči, vse večje napore. Skoraj vse znanje si pridobivamo prek čutila za vid in zdrave oči so zopet tisti osnovni pogoji, da se lahko uveljavimo kot urni, natančni in dobri delavci.

Konkretne naloge v zvezi s tem programom naj bi izvajale predvsem zdravstvena služba in pa tudi šole, vzgojno varstveni zavodi, otroški vrtci, RK, gospodarske organizacije, delavske univerze, ter množična občila, kot na primer objavljanje v dnevem tisku, oddajah RTV, v tisku še posebno pa v internih glasilih delovnih organizacij.

Za čim uspešnejše obravnavanje namena pridejo v poštev razna informativna predavanja za široko javnost. Tako so med drugim v ta namen strokovnjaki svetovne zdravstvene organizacije pripravili obširno gradivo, ki obsega skupno na temo »varujmo oči in preprečujmo slepoto« in sicer:

1. Vzroki slepote pri nas
2. Varovanje vida v otroški dobi
3. Higijena očesa in vida
4. Otroci in očala
5. Kako zdravimo škiljenje
6. Varujmo vid in oči
7. Razsvetljava na delovnih mestih

8. Zveza Društev sklepah in slabovidnih Slovenije skrbi za občane, prizadete na vidu

9. Poslanica za svetovni dan zdravja 1976

10. Delo svetovne zdravstvene organizacije

11. Iz zgodovine o preprečevanju slepote

12. V boju proti večni slepoti

13. Braillova pisava za slepe

14. Slepota v tretjem svetu

15. Preprečevanje slepote v Ameriki

16. Iznajdljivi možje utirajo napredku nova pota.

Danes je širom po svetu najmanj 10 milijonov povsem slepih ljudi. Še več milijonov pa ima tako oslabljen vid, da jih moramo tudi šteti med slepe. Te številke pa se večajo tako zelo, da se v prihodnjih 25 letih utegnejo podvojiti, če proti temu ne bomo začeli pravočasno ukrepati. Računamo, da je po vseh razvijajočih se deželah kar tri četrte tih teh slepcev takšnih, da bi jim lahko preprečili slepoto, ali pa vsaj zdravili. Tudi v najbolj razvitih deželah bi bilo mogoče mnogo slepote preprečiti. Preprečevanje je potrebno po vsem, še posebno v razvijajočem se svetu, ker je tam največ slepote, ki se da preprečiti. Za nekatere delavce je treba preskrbeti zaščitna sredstva za oči in vztrajno zahtevati, da jih tudi uporabljajo.

V nekaterih pokrajinah in deželah so se razmere morda že precej izboljšale in spremenile od tedaj, ko so bili podatki zbrani. Predstavo o pomembnosti tega zdravstvenega problema si lahko ustvarimo iz naslednjih podatkov.

Pri nas imamo popisane in registrirane vse slepe osebe in smo na podlagi tega popisa sestavili sistematični pregled vzroka. Najprej pogledjmo, koliko je slepih pri nas.

V Jugoslaviji je sedaj registriranih približno 233.350 slepih oseb. Od tega je po republikah število naslednje:

v Srbiji 4757, Kosovo 1616, Vojvodina 2311, Hrvatska 4292, Slovenija 1811, Črna gora 1132, Bosna 3675 in Makedonija 3840 slepih. Približno je na 100.000 oseb 1,01 do 1,03 % slepih, kar ustreza odstotek slepih v Evropskih državah.

Naj omenimo, da je ta odstotek v nekaterih državah Afrike in Azije mnogo večji, saj po podatkih znaša kar 8,5 milijonov ljudi, ki so jih spoznali za slepe.

Vsekakor so bili v človeški zgodovini zelo slabi časi za slepe ljudi, saj jih večina ni mogla imeti drugega upanja razen tega, da se bodo mogoče uspešno preživljali z beračenjem. Na razpolago so celo neuvrgljiva sporočila, da so obubožani starši večsint namenoma oslepili svoje otroke, da bi z večjim uspehom beračili.

Tako so prve šole za slepe odprli v Liverpoolu 1791, v Londonu 1799, na Dunaju 1805 in v Berlinu 1806. Tovrstni zavodi so bili pomembni, ker so se v njih slepi začeli usposabljeni za samostojno preživljanje.

V zadnjih desetletjih je skupno s temi mednarodnimi gibanji napredovala tudi medicinska znanost in pripomogla k zmanjšanju števila oslepelih.

Dandanes slep človek, ki obvlada Braillovo pisavo, lahko bere enako hitro kakor govori. Dandanes je na voljo Braillova literatura skoraj v vseh jezikih, saj imajo v mnogih državah na stotisoče knjig s to abecedo.

Na splošno bi veljalo, da je svet sprejemal slepoto kot nekaj po usodi določenega, čemur se ni moč izogniti. Suhoparne statistike nam povedo, da prebiva po svetu 16 milijonov slepih.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Na podlagi 44. člena samoupravnega sporazuma o javnem obveščanju je delavski svet delovne organizacije Dekorativne v Ljubljani, n. sol. o. na svoji seji dne 21. aprila 1976 sprejel naslednji

PRAVILNIK

o nagrajevanju prispevkov za glasilo Dekorativne in za Informator

I. Splošne določbe

1. člen

S tem pravilnikom se podrobneje urejajo vprašanja s področja nagrajevanja člankov in strokovnih prispevkov za interno glasilo »Dekorativne« ter za Informator in sicer:

glede na dolžino članka, glede na strokovnost, glede na aktualnost in ažurnost, glede na samoiniciativnost nastalih članov ter glede na primerno časopisno obliko.

2. člen

Delavci imajo pravico, da ob pogojih in na način kot je določeno s tem pravilnikom, sodelujejo s svojimi pisanimi prispevki v internih pisanih informativnih virih in so za to delo nagrajeni.

Pravice iz predhodnjega odstavka tega člena uveljavljajo delavci, ki niso neposredno vodilni delavci, saj morajo slednji po obveznosti, ki izhaja iz delovnega položaja, redno aktivno sodelovati s pisano besedo v naših pisanih informacijah.

3. člen

Za delavca OZD šteje po tem pravilniku dleavec, ki pridobi lastnost delavca v »Dekorativni«.

4. člen

Glede na način in naravo informiranja lahko delavci pišejo za honorar:

- o neposredni proizvodnji,
- o temah, ki so strokovno vezane na neposredno proizvodnjo, pa so pogojene z zunanjimi viri,
- o temah, ki zadevajo proizvodnjo pa so teoretično-izobraževalne narave,

- o temah, ki se neposredno vežejo na inovacijsko dejavnost oz., ki strokovno razgrinjajo določene inovacije članov kolektiva »Dekrativne«,

- o temah družbenega standarda, socialno-zdravstvene problematike, kulture in izobraževanja, svetovnih političnih dogajanj, športa, razvedrila itd.

Teme iz prvega odstavka tega člena se honorirajo ob upoštevanju vseh pogojev iz 1. člena tega pravilnika.

5. člen

Izdajateljski svet Dekorativne, kot najvišji organ upravljana v informativni dejavnosti DO »Dekorativne« ima nalogo (po členu 44 samoupravnega sporazuma o javnem obveščanju) in pravico sprejeti na predlog uredniškega odbora cenik in ga po potrebi dopolniti ali spremeniti.

6. člen

Izdajateljski svet se lahko na prvi letni seji odloči o tem, katere teme bo v tekočem letu pospeševal.

7. člen

Honorarji za napisane članke se ne plačajo za obvezne informacije, ki jih morajo objavljati novinar in vodilni delavci ter funkcionari družbeno-političnih organizacij, izplačajo pa se za vse ozko strokovne članke, ki niso neposredna naloga nikogar od zaposlenih delavcev, so pa po svoji teži visoko kakovostni in koristni tako za izobraževanje ob delu kot za širjenje splošnega obzorja delavcev.

8. člen

Zaradi težnje, da bi bile informacije čimboljše, predvidevamo s tem pravilnikom tudi honoriranje člankov in prispevkov strokovnjakov, ki niso člani delovne organizacije Dekorativne pa jih uredniški odbor oz. izdajateljski svet prosi za prispevke zaradi strokovnosti in znanja, ki ga imajo iz posameznih področij.

9. člen

Honorarji za pisane prispevke vsem članom kolektiva naj bi bili načeloma nižji od honorarjev za prispevke zunanjim strokovnjakom, s čimer se tudi kaže moralno-etična pripadnost delovnemu kolektivu.

10. člen

Honorarji zunanjim sodelavcem naj ne bodo manjši od 100 din in nikakor večji od 500 din.

11. člen

Honorarji za prispevke delavcev, ki združujejo delo v »Dekorativni« naj ne bodo manjši od 50 din in ne večji od 400 din razen v primerih določenih s 15. členom tega pravilnika.

12. člen

Izdajateljski svet oz. z njegovo odobritvijo — uredniški odbor določa v skladu z 10. in 11. členom pravilnika višino honorarja za vsak primer posebej.

13. člen

Uredniški odbor je dolžan pregledati in določiti višino honorarja za članke PRED objavo in tudi sporočiti avtorjem višino honorarja. Avtor prispevka, ki se ne strinja z višino honorarja, lahko članek zadrži in ga ne dovoli objaviti, če pa je že pristal na objavo, ni upravičen do poznejših ugovorov.

V primeru spora med avtorjem in uredniškim odborom, ki bi nastal glede višine honorarja, dokončno odloči izdajateljski svet.

14. člen

Vsi honorirani prispevki za objavo morajo biti oddani v svoji končni obliki in ne v konceptu. Nedodelani prispevki ne morejo biti honorirani, ker ne štejejo za popoln izdelek enega avtorja.

15. člen

V posebnih primerih, ko gre za izjemno vloženi trud in delo — za daljše strokovne ali izobraževalne sestavke, lahko uredniški odbor predlaga tudi višji honorar kot je določen z 11. členom tega pravilnika.

16. člen

Predlog tega pravilnika pripravi izdajateljski svet. Po predhodni javni obravnavi, ki traja najmanj 15 dni, ga sprejme delavski svet delovne organizacije v soglasju z vsemi delegacijami in sicer na predlog izdajateljskega sveta.

17. člen

Ta pravilnik stopi v veljavo 8. dan po objavi v internem glasilu Dekorativne.

Predsednik delavskega sveta:
Anton Širnik

(Nadaljevanje s 6. strani)

Čeprav bi se nam zdelo čudno, je vendarle res, da je slepotn, ki prizadene ljudi v razvitih deželah, drugačna od tiste v razvijajočih se deželah.

Na primer v Indiji je pet milijonov slepih zaradi sive mreine, ki jo na srečo lahko odstranimo v pičlih treh minutah z enostavnim kirurškim posegom in stroški niso večji kakor 5 dolarjev.

Skrbstvo za slepe sega v zahodnem svetu že tri stoletja nazaj, zato so tam slepi ljudje mnogo bolj napredovali na področjih šolanja in zaposlovanja kakor v razvijajočih se deželah Azije, Afrike in Latinske Amerike. Vendar le za slepe državljanke v teh deželah ni razloga, da bi obupovali. Naravno je, da skrbstvo zanje le počasi napreduje, toda pri vladah se vedno bolj širi zanimanje za usodo sle-

pih in skrb za slepe je vedno večja.

Tudi Svetovna zdravstvena organizacija (SZO), Svetovni svet za skrbstvo slepih, Mednarodna družba za preprečevanje slepote in njene podružnice dajejo spodbude za ukrepe proti širjenju slepote in se trudijo, da bi slepi pridobili svoj upravičeni delež pri človeški sreči in uveljavljanje v družbi.

Šabič Anka

**TUDI VI
LAHKO POSTANETE
DOPISNIK
VAŠEGA GLASILA**

Na robu

Informacije so energija kot elektrika. Elektrika je energija za mehanične procese, informacije pa so energija za umske procese.

Marsikateri, ki bo prebral ta »morda« nekam nenavaden uvod, bo dejal: »Saj ni res!«

Res pa je, da smo v lanskem letu v Dekorativni »uničili« 480 tisoč plastičnih kozarcev iz katerih pijemo čaj in kavo. To so tiste čaše, v katerih nam dostavijo servirke iz kuhinje osvežilno pijačo na delovno mesto. Za teh 480 tisoč uporabljenih plastičnih kozarcev smo morali iz žepa Dekorativne potegniti in plačati nič manj kot 11 starih milijonov.

V prostorih, »kamor mora priti vsak cesar peš«, smo uporabili preko 32 tisoč zavitkov toa letnega papirja. Za ta papir smo plačali preko štiri milijone starih dinarjev. Koliko je bilo »izkoriščenega« delovnega časa v teh prostorih ne vem. Eden izmed sodelavcev mi je dejal: »Poznam eno veliko laž, eno malo laž in statistiko!«

Da pa so bili ti intimni prostori higiensko očiščeni, smo spet segli v žep »Dekorativne« in za razne praške, čistilna sredstva, paste in drugo, kar nam reklamirajo na televiziji, plačali preko 6 starih milijonov. Pardon! Osebni dohodki snažilk tu niso vračunani. Samo za Taš prašek smo plačali natančno din 2.170.880 (starih). Različnega mila smo pri umivanju rok porabili za en star milijonček. »Šmir mila« smo porabili točno 350 kg! Ti kilogrami so pa vredni 262.850 starih din. Še več smo porabili Ideal paste (to je tudi tekoče milo za umivanje rok). Te paste smo nabavili 760 kg. Je pa kar precej draga. Zanj smo plačali »genav« 718.960 din. Seveda starih! Da so pa naši delovni prostori in stroji v njih lepo očiščeni, tako kot si želimo, smo kupili in porabili sobna omela, ročna omela, sirkove metle, ribarice. Za vse to smo segli v žep Dekorativne in spet plačali skoraj tri starih milijone. Hopla! Pozabil sem na prašek Presto, ki smo ga porabili 420 kilogramov. Vreden pa je bil 677.040 din. Seveda tudi starih dinarjev.

Komentarje, ki jih bodo sprožile te informacije prepuščam vsem zaposlenim v Dekorativni.

F. Hriberšek

ZAHVALE

Ob izgubi mojega očeta se delovni skupnosti in sodelavcem zahvaljujem za darovano cvetje, izraženo sožalje ter spremstvo na pokopališče.

Pintar Vinko

Ob smrti moje drage mame se iskreno zahvaljujem kolektivu »Dekorativne« za sprejeti denar namesto venca in za izrečeno sožalje.

Kozar Milena

Kronika

VSTOPI:

Vrdoljak Marjan, apretura
Selman Emil, šivalnica
Urbančič Zdravko, sklad. g. b.
Šalamon Dragica, pripravljaj.

IZSTOPI:

Simon Jože, v preizkusni dobi
Andromako Svetin, izjava del.
Tiganj Režija, izjava delavca
Mrak Vinko, upokojitev
Žalac Franjo, v preiz. dobi
Zorman Bosiljka, izjava del.
Kocen Emilija, inv. upokojit.
Kovač Valerija, izjava delavca
Jovan Ljudmila, izjava del.
Gorše Karlinca, izjava del.
Goričanec Nada, izjava del.

POROKE:

Stražišar Anica, por. Sopčič
Mesnar Dušan
Kep Dušica, por. Mesnar
Horvat Marjan

ROJSTVA:

Osmanagić Asima — sin
Balarin Zdravko — sin

DELOVNI JUBILEJI:

po 10 let: Švegelj Jože, Hofer Rozalija, Galić Zumra,
po 15 let: Zupan Jakob
po 20 let: Nahtigal Jožefa
Pismena opozorila je prejelo 17 delavcev.

IZ VSEH VETROV

12. aprila je minilo 15 let od prvega človekovega poleta v vesolje. Prvi, ki je prekoračil mejo zemeljske težnosti, je bil sovjetski vesoljec Jurij Gagarin.

Največji živeči ptiči so afriški noji (*Dtruthio Camelus*). Samci tehtajo do 135 kg in so visoki do 2,50 metra. V diru lahko dosežejo do 60 km na uro. Še večji ptiči so živeli pred 600 leti na Novi Zelandiji — ti so merili celo do 4 m v višino, do danes pa so izumrli.

Največja svetovna galerija je leningrajski Ermitaž s sosednjo Zimsko palačo. Hodnikov je za celih 24 kilometrov, vodijo pa skozi 322 razstavnih soban, kjer je razstavljenih čez tri milijone umetniških del in arheoloških najdb.

Ob izgubi mojega dragega očeta se najiskrenejše zahvaljujem sindikalni organizaciji »Dekorativne« ter sodelavkam in sodelavcem za izrečeno sožalje in poklonjeno cvetje.

Še posebno pa najlepša hvala vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Žlebnik Danica

Iskreno se zahvaljujem našemu kolektivu za izrečeno sožalje in sindikatu za denarno pomoč, ki ste jo mi nudili na zadnji poti moje drage mame, ki me je prezgodaj zapustila.

Kozjek Rezka

Majski pešmici

Andrej Budal

ROD PRIDRŽUJE SAPO

(Prvi dan maja 1945
na Beneškem in v Vidmu.)

*Sest let se bije boj — tudi za nas.
Iz ruševin svoboda se poraja —
tudi za nas. In zdaj, prvi dan maja,
že čisto blizu čujemo njen glas.*

*Sest let borita se zapad in vzhod,
da strla bi krivico in nasilje.
In danes treba je še dve, tri milje,
da svobodno zaduha ves naš rod.*

*V plod nam zore cvetovi smelih nad.
Med silnimi vesoljnimi viharji
nasmihata se nam dve svetli zarji.
Kdo pride prvi, vzhod ali zapad?*

*Rod, ki trpel zator je in zasmeh
in sta dušila ga »snop« in »gestapo«,
v to majsko jutro pridržuje sapo
in ve: tlačitelji so vsi na tleh.*

*Rodu, ki so ga teple tisoč let
od severa in juga le krivice,
v nasmeh to jutro se razcveta lice,
iz ječe v raj se mu prestvarja svet.*

*V posip se ruši stari stolp krivic.
Na vsako uho in do vsake veže
morda že danes, že nocoj razleže
se gromovito polne zmage klic.*

Drago Destovnik — Kajuh

NA TALCEV GROBOVE

*Bosa pojdiva, dekle, obsorej,
bosa pojdiva prek zemlje trpeče,
sredi razsanjanih češnjevih vej
sežem ti nežno v dlani koprneče.*

*Beli so, beli so češnje cvetovi,
temni, pretemni so talcev grobovi.*

*Kakor ponosni galebi nad vodo,
taki so padli za našo svobodo.*

*Bosa pojdiva, dekle, obsorej,
bosa pojdiva med bele cvetove,
v krilo nalomiva češnjevih vej,
da jih poneseš na talcev grobove.*

Ivan Cankar 1876 — 1976

Desetega maja bo poteklo 100 let odkar se je rodil slovenski pisatelj, dramatik, pesnik, revolucionar, humanist in odlični poznavalec slovenske duše — Ivan Cankar.

Gotovo ni nikogar med nami, ki bi ne poznal tistih nekaj bednih podatkov iz pisateljevega življenja, ki so natisnjeni v vseh osnovnošolskih berilih. Tistim pa, ki poznajo razen njegovih črtic še novele, drame, romane in pesmi, se šele razkriva velika Cankarjeva izpovedna moč, globina poznavanja človeških nravi, stisk in iskanj, zlasti pa se jim razkriva pisatelj tako značilen odnos do problema ponižanih in ponižanih ljudi.

Cankarjev jezik, njegov slog — daje slovenskemu jeziku nove izrazne razsežnosti, dokazuje, da je naš jezik bogat, da se iz njega zablešče »bele krizanteme«, ki lahko brez bojazni vzdrže primerjavo z velikimi mojstrovini evropske in svetovne literature.

Desetega maja bo torej minilo 100 let od Cankarjevega rojstva. V našem glasilu bomo to obletnico počastili z objavljanjem odlomkov iz njegovih del.

(Prihodnjič — nekaj pesmi iz Erotike in še kaj).

B. Ž. J.